

МОВОЗНАВСТВО

УДК 801.7(477)

КАФЕДРИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ – 90

Бойко Н.І.

У статті окреслено наукові та навчально-методичні горизонти кафедри української мови Ніжинської вищої школи упродовж дев'яти десятиліть.

Ключові слова: кафедра української мови, мовознавці, Ніжинська вища школа.

В статье раскрываются научные и учебно-методические достижения кафедры украинского языка Нежинской высшей школы на протяжении девяти десятилетий.

Ключевые слова: кафедра украинского языка, языковеды, Нежинская высшая школа.

The article describe the scientific and methodological horisonts of the Ukraine language department of Nizhyn Higher School during nine decades.

Key words: Nizhyn Higher School, the Ukrainian language department.

Історія кафедри української мови сягає своїм корінням до пореволюційного квітня 1918 р. На засіданні конференції 10 (23) квітня розглядалися пропозиції Міністерства народної освіти, серед яких першими і найголовнішими були такі: 1) про утворення кафедр української мови, історії української літератури, історії України; 2) про перехід на викладання предметів українською мовою [7, с. 190]. У довоєнний час статус і назва кафедри зазнавали модифікацій.

Так, спочатку кафедра функціонувала у складі відділу української мови та літератури. 16 червня 1920 р. була створена спеціальна комісія для проведення реформи в структурі Історико-філологічного інституту. Комісія дійшла висновку, що на базі одного вишу можна створити чотири інститути, проте їх було створено лише два: гуманітарний та фізико-математичний [7, с. 206]. У складі гуманітарного було чотири відділи, серед яких і української мови та літератури. Протягом червня 1920 р. – вересня 1921 р. вища школа в Ніжині мала назву Науково-педагогічний інститут.

Фактично до вересня 1922 р. кафедр, у сучасному їх розумінні і статусі, не було. Лише 28 вересня 1922 р. в Інституті народної освіти на об'єднаному засіданні предметних комісій було утворено вісім кафедр, серед яких була і мовознавча. Її очолив професор І.І.Семенов [7, с. 216]. Пізніше була створена Ніжинська науково-дослідна кафедра історії, культури і мови. Сама назва свідчить про те, що в ній було поєднано три царини, три ключові першооснови національного відродження та становлення. Хронологічно

функціонування згадуваної кафедри збігається з процесами українізації. Ця кафедра була створена за зразком 54 інших, які вже функціонували в Україні, і складалася з чотирьох секцій, серед яких – української мови та літератури (завідувач – професор Є.А.Рихлик).

Згідно з декретами ВУЦВК УРСР від 27 липня і 1 серпня 1923 р. було проголошено рівність мов. В інституті була створена студентська комісія щодо українізації у складі Борисенка (голова), Одарченка (секретар), Крементуло, Кулініч, Кононенко та ін., яка розробила конкретні заходи популяризації української мови, пов'язані зі створенням українського драматичного гуртка, українського хору, студії української мови, кабінету української мови. Комісія запропонувала дирекції інституту 50% коштів, виділених на поповнення фондів бібліотеки, використати для придбання україномовних книг.

У 1930 р. Науково-дослідну кафедру закрили. Є.А.Рихлик намагався на основі секції української мови та письменства створити самостійну кафедру українознавства та славістики. Учений мріяв, щоб Ніжин став одним із центрів славістики в Україні, він запропонував досліджувати цікаві наукові проблеми: “Українсько-польські літературні взаємовідносини”, “Слов'янські меншості УРСР”, “Слов'янська енциклопедія” та інші. Усі ці плани не здійснилися, про що свідчить постанова сектора науки Народного комісаріату освіти від 6 вересня 1930 р. [7, с. 222–223].

Із січня 1931 р. посаду завідувача кафедри мовознавства обіймав професор І.Я.Павловський. Його наукові інтереси були досить широкими та

цікавими. Учений опублікував низку праць, серед яких і “Питання про початок української мови і про становище її в слов’янській родині”. Кафедра мовознавства під керівництвом І.Я.Павловського функціонувала до 26 грудня 1933 р. Саме цього дня комісія, що перевіряла роботу кафедри мовознавства, кваліфікувала її керівника як “буржуазного націоналіста”. Швидко ученого звільнили з роботи і вислали на поселення в Узбекистан. У 1934 р. кафедру мовознавства об’єднали з кафедрою літератури, створивши кафедру мови й літератури (завідувачем кафедри у 1934–1935 рр. був О.Є.Яненко).

У 1935 р. здійснено розподіл кафедри мови та літератури. Завідувачем кафедри мови було призначено Г.О.Костенецького, а літератури – М.П.Сайка. Із 1936 р. до початку війни та в 1971–1972 рр. кафедру української мови очолював І.К.Чапля – український мовознавець і літературознавець, доктор філологічних наук (1966), професор (1968). У 1935–1939 рр. І.К.Чапля поєднував обов’язки завідувача кафедри української мови і декана філологічного факультету [2, с. 819]. Переважна більшість мовознавчих праць І.К.Чаплі присвячена прислівникові. Серед них ґрунтовна монографія “Прислівники в українській мові” (1960). Увага мовознавця була зосереджена також і на граматичній природі словосполучень і фразеологізмів. Перу І.К.Чаплі належить і низка літературознавчих праць про творчість Т.Шевченка, І.Франка, Лесі Українки, М.Коцюбинського, М.Драгоманова, П.Грабовського та інших письменників. Видатний мовознавець писав новели та оповідання.

Повоєнна історія кафедри української мови починається з 1943 р. Ніжин звільнено 15 вересня, а 16 жовтня 1943 р. відновлено роботу кафедри української мови. 15 листопада розпочалися заняття в студентських аудиторіях. На кафедрі в 1943–1944 н.р. працювали сім викладачів. Завідувачем кафедри з 16 жовтня 1943 р. до 1947 р. була старший викладач Н.В.Сладківська. Упродовж 1948 і 1949 рр. кафедру української мови очолював старший викладач Д.Д.Герасименко. Мовознавець працював над проблемами розвитку гіпотаксичних конструкцій у різних жанрах української літературної мови XVII – поч. XVIII ст.

Значний науковий потенціал кафедри української мови помітно зміцнюється впродовж 50–70-х рр. Саме в цей період було захищено вісім кандидатських дисертацій, присвячених історії української мови, сучасній українській літературній мові, її стилістичному функціонуванню тощо. Так, у 1949 р. захистив кандидатську дисертацію І.Г.Чередниченко, у 1950 – І.К.Чапля, у 1955 – Ф.Я.Середа, у 1958 – А.Д.Батурський, у 1962 – І.В.Сенчук, у 1963 – М.Г.Кишенько, у 1968 – Д.Д.Герасименко, у 1969 – О.Д.Неділько. Наукові зацікавлення членів кафедри згадуваних років досить широкі. Доцент І.В.Сенчук досліджував мовотворчість і мовомислення письменника Чернігівщини Олексія Десняка, доцент М.Г.Кишенько аналізувала особливості та специфіку конструкцій із придіслівним керуванням у сучасній українській літературній мові.

Упродовж 1950–1951 рр. кафедру очолював доцент І.Г.Чередниченко. У 1963 р. мовознавець успішно захистив докторську дисертацію, активно працював над проблемами синтаксису складного речення. І сьогодні актуальні його монографія “Складнопідрядні речення в сучасній українській мові” (1959), низка праць, присвячених питанням стилістики (“Нариси з загальної стилістики сучасної української мови” (1962), фразеології (“Нариси з української фразеології” (1952). І.Г.Чередниченко – автор посібника “Збірник вправ з сучасної української мови” для вищих навчальних закладів (1955, 1958, 1963). В останні роки учений досліджував теорію віршування (“Проблеми створення римословника Т.Шевченка”), римотвірні влас-тивості мови [1, с. 824].

Від 1954 до 1964 р. завідувачем кафедри української мови був доцент Ф.Я.Середа. Мовознавець досліджував афіксальну систему іменників української мови у зіставленні з афіксальними системами російської й білоруської мов. У 1952 і 1953 рр. кафедру української мови очолював доцент А.Д.Батурський. Наукові зацікавлення А.Д.Батурського стосувалися передусім мовотворчості українських письменників-сатириків та гумористів, проблем лексичної й фразеологічної вербалізації комічного.

Ім’я доцента О.Д.Неділько в україністиці пов’язують з досить цікавими й ґрунтовними етимологічними студіями з української мови й науковою українською антропонімією. Доцент О.Д.Неділько керувала кафедрою української мови в 1972–1973, 1976–1978 рр.

У вересні 1964 р. кафедра української мови поповнилася двома доцентами, ученими Харківської лінгвістичної школи. А.В.Майборода та Л.І.Коломієць значно розширили наукові обрії кафедри, розпочавши досить плідну тридцятирічну наукову та навчально-методичну діяльність у Ніжинському педагогічному інституті імені Миколи Гоголя.

А.В.Майборода, провідний історик української мови, продовжив свої наукові студії в цій царині. Ґрунтовні знання різних рівнів старослов’янської мови відображені в підручниках та посібниках для студентів вишів, опублікованих у видавництві “Вища школа”. За підручником “Старослов’янська мова” із 1975 р. розпочали навчання студенти всіх вишів України. Праця дістала високу оцінку не лише в Україні, а й за її межами. Болгарський професор Рум’яна Павлова зазначила: “Підручник А.В.Майбороди “Старослов’янська мова” своїми якостями значно перевищує більшість посібників, які з’явилися останнім часом і присвячені давньоболгарській мові” [Цит. за: 8, с. 27]. Витримали кілька видань навчальні посібники: “Збірник вправ з старослов’янської мови” (1962), “Історична граматика української мови: збірник вправ” (1988), “Старослов’янська мова: збірник вправ і завдань” (1992). Ці праці були підготовлені у співавторстві з Л.І.Коломієць, яка активно працювала над вивченням історії української мови. Доцент А.В.Майборода був співавтором підручника для вищих навчальних закладів “Порівняльна граматики української і російської мов” (1978 р., 1987 р., співавтори – М.А.Брицин та М.А.Жовтобрюх). Доцент

А.В.Майборода очолював кафедру в 1964–1970, 1973–1975 рр.

Проблеми порівняльного вивчення української і російської мов були центром постійної уваги прекрасної Людини, мовознавця від Бога, академіка Ф.С.Арвата, який у співавторстві з професором Н.М.Арват опублікував у видавництві “Радянська школа” навчально-методичний посібник “Порівняльне вивчення російської та української мов у середній школі” (1989) [9]. Академік Ф.С.Арват започаткував, очолив і постійно розвивав наукову школу, присвячену теорії та історії перекладу. Численні праці вченого, присвячені цій проблемі, дисертації аспірантів кафедри засвідчували, що академік Ф.С.Арват має глибокі грані мовознавчої концепції, які заслуговують на глибоке і різнобічне дослідження на загальноукраїнському тлі. Не менш важливими в науково-педагогічній діяльності академіка Ф.С.Арвата були студії з вивчення історії української літературної мови. Цей академічний курс учитель учителів Ф.С.Арват, улюбленець студентської аудиторії, майстерно та з великим натхненням читав упродовж усього свого викладацького шляху.

У Ніжині чітко і виразно виявилися нові особливості наукового таланту Л.І.Коломієць – захоплення історичною фразеологією. Ґрунтовні напрацювання, концептуальні студії в цій царині, сформульовані й обґрунтовані теоретичні спостереження й висновки Л.І.Коломієць стали основою для докторської дисертації “Фразеологія української мови др. пол. XVI – пер. пол. XVII ст: генезис і стилістичне використання”, яку вона успішно захистила в 1979 р. й очолила кафедру української мови. Із 1981 р. Л.І.Коломієць – професор. Здобутки навчально-методичної роботи Л.І.Коломієць втілює в різноманітних публікаціях (підручниках, посібниках, статтях, методичних рекомендаціях тощо). Професор Л.І.Коломієць є співавтором колективної п’яти томної праці “Сучасна українська літературна мова: Морфологія” (розділи “Прислівник”, “Сполучник”, “Частки” (1969)), у співавторстві; а також підручників та посібників зі старослов’янської мови та історичної граматики (“Збірник вправ з старослов’янської мови” (1962 р., у співавторстві), “Історична граматика української мови: Збірник вправ” (1988 р., у співавторстві) [6].

Діапазон наукових інтересів Л.І.Коломієць у цей період теж досить широкий. Її цікавлять сучасні та історичні явища: питання етимології, семантики, мови творів письменників, а також проблеми української мови та методики її викладання у вишій та в школі. Проте основна увага професора зосереджена передусім на історії мови. Провідною темою її досліджень було і залишилося фразеологічне багатство української мови, про що свідчать праці: “Історична фразеологія” – розділ “Фразеологія XIV–XV ст.ст. Народнорозмовна і книжна фразеологія XVI – XVIII ст.ст.” у книзі “Історія української мови: Лексика і фразеологія” (1983 р.); “З фразеології української ділової писемності XIV–XV ст.ст.”, “О фразеологических сочетаниях языка украинских актов XIV–XV веков”, “Уваги до історичної фразеології у рукописній спадщині О.О.Потебні” та багато інших.

Л.І.Коломієць читає низку мовознавчих дисциплін. Крім улюблених – предметів історико-лінгвістичного циклу, – професор розробляє і викладає сучасну українську літературну мову, керує науковою роботою студентів, передає свій досвід молодим колегам, які поповнили склад кафедри в період, коли Лідія Іванівна очолювала колектив або працювала на посаді професора. На кафедрі розпочали свою трудову діяльність кращі випускники-відмінники Ніжинського педагогічного інституту, учні професора (Мойсієнко Анатолій Кирилович, Ілляшенко Марія Антонівна, Сірик (Пашенко) Валентина Михайлівна, Шелемеха (Вакуленко) Галина Михайлівна, Зінченко Станіслав Віталійович, Пугач Валентина Миколаївна, Бережняк Валентина Миколаївна, Олефіренко (Пасік) Надія Михайлівна, Бондаренко Алла Іванівна, Клипа Наталія Іванівна, Жук Тетяна Василівна, Топтун Володимир Михайлович), а також обраний за конкурсом доцент Чирва Гарік Михайлович та випускники інших вишів України (Лукач Світлана Панасівна, Бойко Вікторія Миколаївна, Бойко Надія Іванівна, Давиденко Лариса Борисівна).

Доцент Г.М.Чирва відомий науковій громадськості як провідний синтаксист кафедри, тонкий знавець усіх мовних рівнів, залюблений у поетичні барви рідного слова. Упродовж 1984–1987 рр. доцент Г.М.Чирва очолював колектив кафедри.

Старший викладач М.А.Ілляшенко відома як кваліфікований дослідник проблем морфології сучасної української літературної мови, старший викладач В.М.Пашенко – проблем фонетики сучасної української літературної мови, української діалектології, стилістики української літературної мови. Старші викладачі М.А.Ілляшенко та В.М.Пашенко підготували низку навчально-методичних посібників у співавторстві.

У 1994–1995 н.р. для читання лінгвістичних дисциплін історичного циклу було запрошено провідного доцента кафедри російської мови В.Г.Коваленко, яка, працюючи на кафедрі української мови, опублікувала чотири навчально-методичні посібники: “Літературно-писемна мова Київської Русі (X–XI ст.)”, “Стара українська літературна мова XIV–XVIII ст.” (2007), “Нова українська літературна мова (I пол. XIX ст.)” (2009), “Літературна мова XX ст.” (2005) (у співавторстві із доц. С.В.Зінченком та ас. С.П.Шевченко).

Праці доцентів В.М.Бойко та Л.Б.Давиденко репрезентовані як низкою навчально-методичних посібників, окремі з яких опубліковано із грифом МОН України (“Сучасна українська літературна мова: Морфеміка. Словотвір” (2005, 2010), “Морфологія сучасної української літературної мови” та ін., так і численними науковими розвідками, що стосуються різноаспектного аналізу фразеологічного багатства української мови. Перу доцентів В.М.Бойко та Л.Б.Давиденко належать оригінальні спостереження над структурно-семантичними особливостями фразеологічних одиниць з анімалістичним компонентом, роллю фразеологічних значенневих планів у структурах субстантивних словосполучень, чинниками образно-семантичної фразеологізації словосполук у художньому мовленні, семантичними

модифікаціями фразеологічних одиниць у художніх просторах, процесами градації фразеологічних одиниць як стилістичного засобу вираження художнього тексту, особливостями відтворення українських фразеологізмів російською мовою тощо. У статтях простежується новий підхід до національно маркованих мовних одиниць. Упродовж 1997–2001 рр. доцент В.М.Бойко керувала колективом кафедри.

Доцент В.М.Пугач відома науковій спільноті як дослідник синтаксичної системи сучасної української літературної мови, лексикології сучасної української літературної мови та етнолінгвістики. Сумлінно підготовлений посібник з української етнолінгвістики для студентів-філологів користується в лінгвістичних колах України великим попитом. Доцент В.М.Пучач вісім років працювала в середній загальноосвітній школі, вільно володіє польською мовою, неодноразово перебувала на стажуванні у Варшавському університеті.

Наукові зацікавлення доцента Г.М.Вакулєнко стосуються передусім синтаксису сучасної української мови, проблемних питань синтаксичної системи сучасної української літературної мови, специфіки ділової української мови. Доцент Г.М.Вакулєнко є співавтором численних навчально-методичних посібників для студентів-філологів педагогічних університетів, серед яких і “Збірник вправ із синтаксису сучасної української літературної мови” (2012).

Доцент В.М.Бережняк – авторка низки праць навчально-методичного характеру зі вступу до мовознавства, загального мовознавства, ділової української мови, діалектології української мови. Доцент В.М.Бережняк у співавторстві з В.М.Пашенко підготувала декілька посібників для студентів-філологів про поліську (2005), південно-західну та південно-східну (2007) макросистеми діалектних систем української мови. В.М.Бережняк обстежує Прилуччину, Сосниччину, Новгород-Сіверщину та східнополіські райони. Згадані посібники уможливили оволодіння студентами методикою збирання діалектологічного матеріалу, засвоєння різноманітних особливостей мови окремих регіонів. Цікавою є монографічна праця “Визначні українські діалектологи” (2007). У співавторстві з доцентом Н.М.Пасік опублікувала два посібники: “Вступ до мовознавства: словник-довідник лінгвістичних термінів” (2003) і “Вступ до мовознавства: на допомогу першокурсникові” (2007). Доцент В.М.Бережняк сім років працювала в середній загальноосвітній школі, десять років – заступником декана з навчально-методичної та наукової роботи.

Проблеми текстознавства, лексичної семантики, лінгвістичного аналізу тексту знайшли відображення в ґрунтовних працях доцента Н.М.Пасік, яка розробляє й забезпечує викладання цілої низки різнопланових дисциплін. “Вступ до мовознавства”, “Лінгвістичний аналіз тексту”, “Текстознавство”, “Логіка і методи логічного аналізу тексту”, “Технічне редагування”, “Редакторський аналіз і правка”, спецкурс “Актуальні проблеми лексичної семантики” – це ще не повний перелік навчальних предметів, що їх викладає доцент Н.М.Пасік, працюючи на кафедрі з 1991 р. Одноосібні навчально-

методичні посібники (“Лінгвістичний аналіз художнього тексту” (2003), “Лінгвістичний аналіз художнього тексту: хрестоматія” (2007), робочі зошити з текстознавства (2009, 2011) та ін.) користуються авторитетом у лінгвістичних колах України, у студентських аудиторіях. Доцент Н.М.Пасік три роки працювала в середній загальноосвітній школі.

У різні часи на кафедрі працювали доценти С.П.Лукач, А.І.Бондаренко, В.Ю.Гальчук, Т.В.Жук, асистент В.М.Топтун, які склали науковий підмурівок для спорідненої кафедри – методики викладання української мови та літератури. Отже, кафедра зіграла вирішальну роль, ставши своєрідним науковим донором, оскільки на кафедру методики перейшли працювати три кандидати філологічних наук, а з ними передано й загальновишівський курс “Українська ділова мова”. У центрі уваги згадуваних мовознавців були проблеми культури української мови та методики викладання української мови в школі. Праці доцента С.П.Лукач “Говорим и читаем по-украински” (1998), А.І.Бондаренко “Культура ділового мовлення: Навчально-методичний посібник” (2000) відповідають загальнонаступальним і специфічно-методичним принципам навчання: науковості, доступності, систематичності, перспективності, зв’язку теорії з практикою.

Наукові інтереси доцента Н.І.Клипи стосуються лексичного багатства сучасної української літературної мови, зокрема її стилістичного різнобарв’я, специфіки ділової української мови. Окремі праці пов’язані з проблемами морфології української мови, культури українського мовлення.

З 1 вересня 1991 р. на кафедрі української мови розпочав свою навчально-методичну й наукову діяльність С.В.Зінченко. Після захисту кандидатської дисертації (2000) доцента кафедри С.В.Зінченка було призначено проректором із гуманітарних питань та виховної роботи, а з 2004 р. – проректором з науково-педагогічної та виховної роботи. Цю посаду доц. Зінченко обіймав до 2011 року. Доцент С.В.Зінченко викладає складні для студентів дисципліни історичного циклу: старослов’янську мову, історичну граматику, історію української літературної мови. Його науковий доробок складають ґрунтовні навчальні посібники “Історична граматика української мови в таблицях: історичний коментар” (2001), чотири вже згадувані посібники з “Історії української літературної мови”, підготовлені у спів-авторстві.

Доцент О.В.Банзерук працює над важливими аспектами стилістики української мови, особливостями ділового українського мовлення.

Науковий потенціал кафедри зміцнюється. Так, у 2004 р. захистила кандидатську дисертацію випускниця аспірантури А.М.Василенко (Кайдаш), яка забезпечує викладання дисциплін “Історія видавничої та друкарської справи”, “Шрифтознавство”, “Практикум з української мови”. У монографії “Міфологеми в українському романтичному просторі” (2010) дослідниця на багатому фактичному лексичному матеріалі, ретельно дібраному з творів українських письменників-романтиків, обґрунтовує теоретичні засади розуміння основних категорій міфологем, характеризує й кваліфікує міфологічні

номінації як умовно словникові та текстоцентричні одиниці, що передбачає врахування особливостей їхньої семантики та функціонування в художньому тексті. Доцент А.М.Кайдаш опублікувала низку важливих навчально-методичних посібників у співавторстві ("Міфологічна лексика української мови : навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей. – Ч. 1 (2005), Ч. 2 (2007), "Сам собі вчитель: Збірник диктантів для студентів філологічних спеціальностей" (2005), "Сам собі вчитель: Збірник диктантів новітнього зразка. – 2-ге вид., випр. і доп. (2007). Два останні навчально-методичні посібники опубліковано з грифом МОН України.

Плідна наукова діяльність академіка Ф.С.Арвата та доктора філологічних наук, професора Л.І.Коломієць уможливила відкриття в 1994 р. аспірантури на кафедрі української мови Ніжинського педагогічного інституту за фахом 10.02.01 – українська мова. Першими аспірантами кафедри стали кращі випускники-відмінники вишу – асистенти С.В.Зінченко та Н.М.Пасік, які успішно і вчасно захистили кандидатські дисертації.

До роботи на кафедрі за сумісництвом або для читання спецкурсів залучалися провідні вчені України – академік, доктор філологічних наук, професор А.П.Грищенко, доктор філологічних наук, професор М.Я.Плющ, доктор філологічних наук, професор Н.І.Тоцька, доктор філологічних наук, професор В.Ю.Франчук та ін.

Великих зусиль докладав академік А.П.Грищенко, випускник Ніжинської вищої школи 1958 р., для формування і розвою наукових шкіл в Україні. Учений підготував п'ятьох докторів і кілька десятків кандидатів філологічних наук. Академік за сумісництвом працював на кафедрі української мови Ніжинської вищої школи впродовж десяти років (1996–2006). Якісний склад кафедри української мови сьогодні – це результат багаторічної, сумлінної і копіткої праці професора А.П.Грищенка як наукового консультанта, наукового керівника, опонента, голови спеціалізованої вченої ради, завідувача кафедри української мови Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Це вияв глибокої любові до своєї альма матері, до міста своєї юності. Для кафедри української мови Ніжинського вишу Арнольд Панасович підготував доктора філологічних наук та чотирьох кандидатів

наук. Під керівництвом Арнольда Панасовича свого часу захистили кандидатські дисертації А.К.Мойсієнко (1983), Н.І.Бойко (1984), Г.М.Вакуленко (Шелемеха) (1996), Т.М.Сидоренко (2005). Ніжинські філологи широко вдячні славному землякові, вони горді з того, що мали честь і щастя спілкуватися з визначним мовознавцем, Ученим, котрий має свій виразний науковий почерк, який легко можна ідентифікувати. Учитель учителів, лінгвіст "милістю Божою" мав досить широкі грані мовознавчої концепції, був ученим широкого діапазону. Під керівництвом академіка А.П.Грищенка створено підручник для студентів-філологів педагогічних університетів "Сучасна українська літературна мова", який витримав три видання (1993, 1997, 2002) і користується в широких лінгвістичних колах України величезним авторитетом і попитом.

Без виплеканих академіком А.П.Грищенком, професором М.Я.Плющ, професором Л.І.Коломієць учнів кафедра української мови (та не тільки мови, а й методики викладання української мови та літератури) не мала б сьогодні такого рясного грона кандидатів наук, не змогла б реалізовувати великі творчі задуми й вибудовувати такий важливий і необхідний у викладацькій праці і справжній науці зв'язок поколінь.

Кафедра української мови підтримує тісні зв'язки з багатьма відділами Інституту української мови НАН України, кафедрою української мови Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, кафедрою української мови Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г.Короленка. Завдяки підтримці члена-кореспондента НАН України В.В.Німчука та професора П.Ю.Грищенка на базі кафедри української мови відкрито Лівобережний науковий центр з історії українського мовознавства. На базі кафедри спільно зі згадуваними провідними науковими центрами проходять щорічні міжнародні та всеукраїнські конференції.

Отже, кафедра української мови Ніжинської вищої школи пройшла чималий і складний шлях свого становлення і розвитку. Колектив кафедри активно працює над вивченням актуальних проблем українського мовознавства. Ґрунтовні дослідження членів кафедри сприяють розвою лінгвістичної думки в Україні та за її межами.

Література

1. Карпенко Ю. О. Чередниченко Іван Григорович / Ю. О. Карпенко // Українська мова : енциклопедія. – 3-тє вид., випр. і доп. – К. : Вид-во "Укр. Енциклопедія" ім. М. П. Бажана, 2007. – С. 824.
2. Регушевський Є. С. Чапля Іван Кирилович / Є. С. Регушевський // Українська мова : енциклопедія. – 3-тє вид., випр. і доп. – К. : Вид-во "Укр. Енциклопедія" ім. М. П. Бажана, 2007. – С. 819.
3. Самойленко Г. В. Анатолій Васильович Майборода / Г. В. Самойленко. – Чернігів, 1990. – 12 с.
4. Самойленко Г. В. Внесок учених Ніжинської вищої школи в розвиток української філології / Г. В. Самойленко // Історія української лінгвістики : збірник наукових праць. – К. ; Ніжин, 2001. – С. 9–20.
5. Самойленко Г. В. Вчені-філологи Ніжинської вищої школи / Г. В. Самойленко. – Ніжин : НДПІ, 1993. – 336 с.
6. Самойленко Г. В. Лідія Іванівна Коломієць / Г. В. Самойленко. – Чернігів, 1990. – 12 с.
7. Самойленко Г. В. Ніжинська вища школа: сторінки історії / Г. В. Самойленко, О. Г. Самойленко. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2005. – 420 с.
8. Самойленко Г. В. Розвиток українського мовознавства у Ніжинській вищій школі / Г. В. Самойленко // Наукові записки НДУ імені Миколи Гоголя. Серія "Філологічні науки". – 2011. – Кн. 1. – С. 24–30.
9. Самойленко Г. В. Федір Степанович Арват / Г. В. Самойленко. – Ніжин, 1993. – 11 с.